

اوپنات عومیه مجله

هفته لقی سیاسی ، ادبی ، علمی غزته در

جلد : ۸

سنه : ۲ ۳ شوال ۱۳۳۶ جمعه ایرتسی ۱۰ اغستوس ۱۹۱۸ نومرو — ۸۰

بولغار (و پوماق)

مصادمه منافع نتیجه سی اوله رق ترکر طرفندن تابعیت آلتنه آلینان اقوامدن دردی ، بولغارلر ، صربلر ، اولاحلر ، بغدادلیلر دین اعتباریه روملاشمشلر ، یزانتینلشمشلردی . بولغارلرک حکومتی عثمانلیلر اوزون مدت ایچون اورته دن قالدیردیلر . صربلرک ، اولاحلرک بغدادلیلرک امارتلری ده دفعات ایله خسوفه طوتلدی ایسه ده بونلر بولغارلردن ده طالطی ایدیلر . تاریخمیزک هر عصرنده شواوچ قوم محافظه موجودیت ایتدیلر . بولغارلرک هجرت ایتدکلی طونه ایله بالقان (نام قدیمی Hoemus) آره سنده صیقیشان مملکتک اسکی اسمی [آشاغی مه سی آ] Moesia Inferior ایدی . بو قوم قرون سالفه ده [وولغا] نهرینک غربنده [سارمات] مملکتنده اوطورردی . [قزان] جوارنده حالا آنلرک اسکی مقررلرینک [اسمی بولغاری Bolgary در .] خرابه لری کورینور [*] . [بعضی محررین وولغا نه ری (ترکیه سی ایدلر .) اسمنی بولغارلردن ، دیگرلری ده بولغارلر اسملرینی وولغادن آلدیلر اداسنده درلر .] تورانی الاصل اولان بو قومک بر قسمی - که آق بولغار اطلاق اولنور - شمیدیکی روسیه نک قزان ولایتنده قالدی ، اسلامینی قبول ایتدی . دیگر قسم - که بونلره محلینده قره بولغارلر دیرلر - ده جنکاور و سرگذشت جو

[*] قدیم بولغارلره دائر معلومات شرف الدین مرجانینک قاتارجه اثرنده ، خلاصه سی نجیب طاهم نک (تورک تاریخچی) نده

کشی هجرت و بوحوالیده. ثمره سنی و فعالیتلرینی اقتطاف ایتشلردر. بومهاجرت حرب ائناسنده بزدنبره طوردی. فقط بوتوقنی یالکز حرب زمانه منحصر فرض ایتک طوغری دکلدرد. سینی ایضاح ایدلم: اورویانک مختلف جهاندن محضایش بولمق ایچون بوحوالی به هجرت ایدنلرک بعدالحرب کندی مملکتلرنده پاره قزاقق امکاتنی بوله جقلری حتی آمریقادا بولنلر چوق مهاجرلرک بیله وطنلرینه عودت ایدم جقلری حساب ایدملیدر. آمریقا حرب کیرمهدن اوله، ائتلاف دولتلرینه یتشدیردیکی مهمات وسائرتهک اهمالی ایچون بک چوق عملیه محتاج ایدی؟ حرب اشتراک ایدنجه، اردوسنی ترتیب ایچون بر چوق ارباب مساعی بی ایش باشندن چکوب آلدی. بالطبع بر چوق آمریقالی غرب جهه سنده تلف اولدقلری جهته ایش اربابنک مقداری آزالمش اولدیغندن آمریقا، استحصالات زراعیده بعدالحرب موقع سابقنی محافظه ایدمیه بک وبوصورتله اخراجات مقداری تناقص ایدم جکدر. و حائط قلبیه بک وضعیت مستقبله سنی ده نظر اعتباره آلتنجه آمریقانک ائتلافه و بی طرف حکومتله کافی مقدار ارزاق یتشدیرمیه بکنه حکم ایتک لازمدر.

بوملاحظاته بناء دنده بیارکه بتون عالم، عمومی بر قحطک تهدیدی آلتنده بولنیور. حربک بنیه بشریته آجیدینی یارملر قولایقله التیام پذیر اولمیه جنی جهته دنیانک هر طرفنده معیشت نقطه سندن حال سابقک عقیب صلحه عودت ایدم جکنی امید ایتک صافدرونلق اولور. فقط بزلرا ایچون امید بخش اوله جتی جت، قدرت استحصالیه مزک له الحمد مملکتلرک احاشه سینه بالغا مبالغ کفایت ایدم بک درجه ده بولمیدر. صانع قدرتک مبارک طوبرا قلمزده بخش ابتدکی قوه نامیه بی حسن استعمال ایتدجه، عثمانلی برابری هیچ بروقت آچلقدن قورقاملیدرلر. فقط بونک ایچون علم وفندن استعانه الیه تزئید همت و فعالیت لازمدر. فالانلا!

کرمی احمد ساقی

فکر و صنعت تاریخنزه دوغرو

شناسینک دیوانی

(۳) غزلارنده کوزه لاک آزدرد، اوقوبورکن نچسسلرینک هیجاننده محزون، نشه دن طاشقین
هصبی، آواره بر رعشه دویمایورم!
شمرک طانی بر آقیشی واردرد؛ قلبه صیجاق حسله حیرت و تسلی نیازی دوکر؛ بعضاً
قیوراق، آجیق اذواق آراسنده اعصابیز، دهرین بر حظ ایله یانار؛ روحزده کیزلنن هجران
اویانیر؛ ماضینک سویملی سیسلا یچنده کوزه ل کورونن خاطره لرینی، مست ایدی لذتلی بر آجیلقله دوشونورزا!
شناسینک بوم منظومه لرنده اوله تمیز، جانلی شعر یادی حسن ایدیلهر؛ جامه کله پیغیلری،
کوزه لاک اشتیاقزه کوچوک بر سکون ویرمه یور؛ ماضینک جریانلرینه شخصیتیز بر انقیاد ایله
قاریشمش در؛ اسکی موضوعه یکی بر رنگ علاوه سته اعتناسی کوربله مز؛ ایکی غزلنده کی معنالی
عیناً یازیورم؛ اوقوبورکن اسکی نماشا ذوقندن فرقلی کوچوک شخصی بر مشاهده حظی بولامایه جقسکیز؛
شرابک کل بوزی بی کولدر یسورکن دلا آرام ساقیه هیچ لزوم یوق؛ شرابه د کیمای

فرح « نامی یاقیشیر : قطره سی قلبمده کی حزنی صفایه قلب ایدر ! عقلمده باده یله باشقه عرفان نوری
باریلدار ؛ بو تنوره شراب الهامنك ضیاسی دیمه لی !

انسانك ماهیتی نشئه وقتنده آكلاشیلیر ؛ قدح ، اخلاقن ایچون محك طاشنه بکزه یور ؛ شرابك
كل رنگیله یوزم کولبورکن دنیاده کوثرک حسرتندن آغلايه مام !

ساقی ! سحرده ایچیلن باده ، صباحه کوزه لاک ویرر ؛ محبت اهلنك قابنه ، روحنه مشعله اولور ،
عشرت بزمنده شراب ایله طوفان باشلاسه عظم ، نوح کی یارانك کیمسنی قورتارر ؛ صوفیله ،
شرابك ذوقنی بیلسه خرابات ارنلرینه ویردیکی نصیحتدن « توبه نصوح » ایله دوزر ! ای باده ! سکا
بوتون روح عالمی آچیق ؛ نور اولده عشرت شهیدینك مزارینه این ؛ بن دهرک فلسفه یه واقف
یکانه شاعری یم ؛ عقله نشئه یله حقلک الهامی دوغار !

بو تفلیری نظم ایدیورکن ده کبرلی فسونی حاوی ، تمیز برآهنك ایله سوسله مه یور ،

مخمور باده خسته بیتابی آکدیرر ؛
یوقدر آنك علاجی می نابی آکدیرر !
ساقی ، الکه باده ویررکن الک اوین
دولت کوننده یارا اولان احبابی آکدیرر !
زلفك دوشونجه کردن براقك اوستنه
بلور ایچنده سنبل سیرابی آکدیرر !

مصراعلری بالنسبه اییلرندن صاییلیر ؛ اوته کیلرنده هرکسه عائد علی العاده عمومی فکرلرک اسلوب
ایله جانلارن یکیلک امتیازی هیچ یوقدر !

خصوصی حیاتی رفیقه سنك ابوالضیا توفیق بکه ویردیکی ایضاحات ایله اوکره نیورز ؛ اوزمانی
خاطرلایان ذواتك بعض تأمیناتی وار ؛ تمایللرینك مجموعنی تحایل ایتدکن صوکره بولدیقمز اخلاق
استقامته باقیری اینانه بیلورز ؛ شناسی ، عشرت بزمه مستغرق . دربدر برآدم ده کلدر . . . او یله
ایکن اسکی ادبیاتك شراب انتیاقنه عائد جریانلرینه لفظاً مقاومت ایدمه یور ؛ شعریمزده کی می وخرابات
املارندن آزاده ، یاشادینی عمرک ایجابنه ضمیمه یله تابع ، یکی حیاتی مزده له مکه نامزد برقچ غزل
یارامامشدر ! سامی یه نظیره سننده استقلالی یوقدر ؛ شخصی کوروشلرینك کوچوک بر نمونه سنه بیله
تصادف ایدمه یز . . او حالده شناسینك غزللرله یاشامه سنه احتمال ویرله مز !

سلطان مجید حقنده کی مارشی فکرأ آیدر ، « عسکرک سلاحلری حاضر . . صلح و صلاح بو
صورتله قوتله نیر . . دولت فلاح بولور . . اردو کشور آچار . . سفر ایدنجه ظفر ، پول کوستر . .
هرنفر ، غالب اولور . . دشمنك قوتی قالماز . . غازیلر ، پادشاهدن بیلدیز کی نورلو نشان آلیر . .
بوشان دنیا یه ده کر . . حاسدله جزا لازم . . شناسی غزا دستانی ایچون بیک بسته یاپسه لایق در ! »
افاده لرنده کی معنایه بونوع نشیده لرده احتیاج حس ایدیلیر ؛ خطاسز ، وضوح ایچنده منظوم یازیلنجه
آبی دینه بیلیر ؛ هله بسته کاری بالذات شناسی اولورسه قیمتی آرثار ؛ لکن ادبی حظه نفوذ ایچون
هیجان بولامازسه ق کوزه ل دیمکه حق قازانه مایز ؛ مارشئنك ده صنعت اعتباریله حیاته ، استقباله
دوغرو کنیشه مکه لیاقتی یوقدر !

(۴) مدحیه قسمنده کی شهرلرک مختلف قیمتی وار ؛ بعض پارچه لری ادبی تلقیه لایق اولاماز ؛

محمد علی پاشا ایچون یازدیگی کوچوک تشیده ، محدود بر امتیاز ایله بلکه یاشار ،
بحره چیقسهك هوا سكا پول آچار ؛
دالغهل خوف و هیبتكه قاچار !

پیتنده انکین ده کزلك وقاری ، شفیق قیودان حضورنده ساکن تسلیمیت ایچنده حرمتله
اقتیادینی کورنیور ؛

پاشا شیرسهك کنار بحره ولی

چاغیرر داغلر : محمد علی !

بتی قارالرده پاشایه حیرتی ، احکی نظم کی ، ابتدائی بر اسانله آتلاتیر !
اسکی شاعرلرک تفوق ادطاسی یاخود تجربه املی واردی ، هر طرزده بر نمونه کورنیورمه
ایسته مشلردی ؛ عربجه ، هججه اوزون منظومه لر یازیورلردی ؛ حسی ، خیالی بعضاً چغناجهیه
تودیم ابدل بویوک شاعرلری بیلوروز ؛ استانبول شیوه سته حاکمیته تابع ، عربی ، فارسی کله لر دن
آزاده بر قاج نهرل اوقومشوق ؛ شناسی افندیده بویله بر مثال بولیوروز ، لسانک کلفتلی تصنیف
قورنولارق ساده له شه سته ذاتاً طرفداردی ؛ « صافی ترکیه » قیدینی اهمیتله ملاوهیه لزوم کورنیوردی !
« عرض محبت » نده ساده ، فضله هیجاندن محروم ، طبیعی برصمیمیت وار ؛ ایکی بیتنی فدا
ایدهرك سینا اوقومغه لزوم حس ایدیورم :

اشی یوق بر کوزله سودی بکندی کوکلم ،

قیصقانیر گندی کوزمدن یته گندی کوکلم

سینه سنده یاقیشیر اول مملر کیم کویا

بر فدان اوزره ایکی قارطوبی اولمش پیدا !

گاهی حسرت ایکن اول سینه یه سینه م قاوشور ،

صاعقه کوکلده اولان درد محبت صاوشور !

جاندن الفت ایدهلی اوپله جوان دایر ایله

ایسته هم غیریسنی حور و ملک اولسه یله !

باقرم از من می سوزولدیجه اوبایغین کوزلر ،

کندی حسندن اوتانمش ده قیزارمش یاغی ،

یوزین ادرتوب قابامش صاچلری باشدن آشاغی !

اوغرام زانی خیالیله قاره سودایه ،

بوپله مجنون دخی دوشکونمی ابدی ایلابه ؟

جان چکیشمدن ایسه جانمی ویرسه م باری ،

جان فدا ایله برایشی سوچه یاری !

بن شهید اوله دن عشقیله مزارم قازیم

طاشمی کوزلرمك قانی یاشیله یازایم !

شناسی هر نوع تربیله مسامه ، اعصابنده غوطنه ، زلزله قوباران طاشقین برشاعر اولامادی ؛
آبی ، دوقرو ، بعضاً اینجه حسله متحسر ، کوکلی یازایمان بر ذوق واردی ؛ قوتی ، ضعیفی غایت
آخیق کورنیور ؛ طبیعتی هر درلو تصنیف مختزلی ؛ « عرض محبت » نی بوتمایلی حائر طبیعی بر
آدمه مانده بولیورم !

(۵) مفرداتی الهی اوج بیتله درت منفرد مصراعدن عبارت شمره تمامی عرق ، صنعت ، ادبی هنر اندیشه سیله ایچیلن برسطرینه تصادف ایدیلنر ، بعضاً فکریخی آبی ، آجیق افاده بیله موفق اولامادیغنی کوریورز ؛ مع مافیله حس و خیال کوزله کی خارجنده ، هيجانلر دوشورومطالعهلری وار ؛ برقمسی کنندن صوکره ضرب مثل قیمتنی محافظه ایندی ؛ خطالی جهتری ده قولای کوستریله بیلیر ؛ فقط سینه صنده کوچوک برنسی حقیقت صافلایان هر نوع تلقی ، اسانده یاشامالی در ؛ د ملتم نوع بشر در وطم روی زمین ؛ فکری بوگون تنقیده لایق اولاییلیر ؛ برحاکمه کورده ده طاله شامل فضیلتی ، اقتضاره لیاقتی واردر ؛ صمیمی ، صنی ، آتی به مؤثر یاخود نسیانه ، سقوطه محکوم .. هر نه دینیرسه دیفسین بر نقطه نظر در ؛ ادبیانده فایده ده ، اجتماعی حیات دعوالری صیره صنده حقیقی ، خیالی بر افاده سی بولونمق ایجاب ایدر ؛ یاکلیتلفه اشتراک ضروری اولاماز ؛ خطالی ظن ایدیلن فکرک نشریه مانع سدلردن متولد ضرر دهها آغیر نتیجه ویرر ؛ مع مافیله فردات سرلوحه لی مطالعه لر اکثریا ابتدائی ، هرکجه دوشورولغنی قبوله یانین کورولن مضارلی احتوا ایدر ؛ برقمسی کوستریورم ؛ شناسی ایکی رهبره تبعیتله دوشوندیکمز قانعدر ؛ نقل و کتابله تقدیره میل ایدیورز ؛ عقل و حساب ، تدبیر اتخاذنی خاطر لاتیر ؛ کائناتک مطابق اضمحلالی ایچنده باشدن محو اولاجغنی ترددسز قبوله حاضر ده کادر ؛ قایلر جهانی کنندی وجودلری کی زائل صانیر ؛ آقینتیدن کچلر ساحک بورودیکنی وهم ایدر ، دیور .

اراده منک حاکمیتله اعتمادی وار ؛ خیر و شری اوکمزده ایچیلان ایکی مختلف یوله بکزه تیور ؛ فکر نیجه یالکز برنده بورومک ایچون ضروری خیره تابع ده کلز ؛

شخصیت منک ماهیتی کنندی اعترافزدن اوکر منک ایسته مه بور ؛ آلتونک محک طاشنده . انسانک ایش باشنده آکلاشیله جفته اینامشدر ؛ ناموس فکر منک فداکارلق مقابلنده بیله غلبه سنه چالیشمقده وجدانی ذوق آرا بوردی ؛ بو تحریر منک حصولی قولای ده کادر ؛ باشمز بلا کتیرمه سی احتمالی چوقدر ؛ قانونه بکرتدیکی حیات ، عفت مشقه منک آلوندن قیریله بیلیر ؛

انسانلقد باشفه سنه هر درلو شخصی اندیشه دن آزاده وفا و احترام کورمه بور ؛ فردی محتاج یاشامقدن متولد منت آغیرانی احسانه تقابل ایدنر ؛ اقباله مغرور ، شیمدیکی سعادته سرمست اولانلر ایله مخمور ، صیقینیلی دوری کله جکدر ؛ انسانک کنندت طرفدار دوشوندیکی زمانلر چوقدره قورغونه باوروسنی عتقا کورونور ؛ هر ایشده بزه عائد اولانی مدحه متایلز ؛ ته قنیک ، مادی ایشه یارایان هنر فضله متوجهدر ؛ صنعتی اله آتون بلزیکه بکزه تیور ؛ بو واسطه طه امتلایه امکان بولور ، هر شیک معقول ، ماهیتریله متناسباً تقدیر ایدله سنه طالبدر ؛ قارغه بی بلبل ، چیچک آجش دیکنی کل یرینه قویه مام دیور ؛

شیمدی هر ایشک یاره ایله بیتدیکنه قانعدر ؛ درویشک قوری دطاسنه قیمت ویره منر ؛ معاشرت حد منک متقابل تجاوزلر زده فائده کورمه بور ؛ قانلی کی باورز اولوب آصلیقدن ، یاواش ، مسکین ، قونمز کورونه رک باصلیقده محکومیتدن متساراً محترزدر ؛ عشقه ، وفایه احتیاج حس ایدیور ؛ مع مافیله سوه منک قوی ، سومیه منک سلطانی کی یاشامقده ذوق آرامشدر ؛

اراده قدر منک حاکمانه غلبه سندن اوزاق ، یاکلیش افکارده بنضاً قیمت ویریور ؛ فکر نیجه فیلسوف ، شخصی قناعتلرینه اویماسه بیله عصرک بلکه ظالم ایجابنه انقیاد ایله بوروی بیلنلره دیمک لازمدر ؛

هر حالده مقدراتنده اوقوتان بیتلره ادبی قدرت اسنادی قابل اولاماز ؛ هیچ بری دیباقنیک

حدود فوقه چیه مابور ؛ شناسینک افکارینه وثیقه اخاذ ایدیلبورکن بیه احتیاطی بولونمق ، قطعی حکمدن احترازه متایل دوشونمک ایجاب ایدر .

(۶) تاریخلی خلاصهیه ، تحلیلده کمز ؛ هیچ برنده مرثیه هجرانی یوق ! ادبیاتمیزک بوقسمه طائد مساعیسی اولجده ادبی کوزملاک اعتباریه داغما هدر اولدی ؛ بروقه نیک اجد حسابیه منظوم تاریخنده ایجاق صنعت خارجنده قالان بر طبیعتک بولونه بیاير ؛ شناسیدن مقدم یازیلانلرنده بیه حقیقی شعر هیجانی ایچون برکوچوک نمونه کورمه یررم !

ادبی ذوقه تماس احتیاجندن فداکاراغه راضی اولونجه قیده لایق برمریت بولیورز : شناسی ، یارسدن آنهسنه کوندردیکی برمکتوبده باباسنک کیکلرینی استانبوله کتیرمک ایسته دیکنی ، سوکیسی و احترامیه متناسب برمقبر یاپدیره جفنی وفاکارانه یازیوردی ؛ والده سنک وفاتی اجد حسابیه تثبیت ایتدی ؛ رشید پاشانک ارتحالنده حسسز قالامازدی ؛ وفاتی ایچون برکوچوک منظومه بیه برابریدی دانه تاریخی استقباله کجدی !

قلبی وفا و محبتله ضربان ایتمکدن حظ آلیوردی ؛ یالکیز تأثیری ، هجرانلرینی شعر تهیجاریله خاییره مادی ، حیاتنده کی صیبی حرارتی کله له صیجاق حسله تودیع ایدمه یوردی ...
[دوام ایدمک]

محمد صلی

جامع اولیسنده . . [*]

کیرنجیه قاپیشندن هوا صانکه سرینلر ،
قانا شاقیرتیشندن کوروغمز کورجینلر .
آلاجه قارانلده یوقارده برکوموشی آی ،
مؤذنک مناره ده سسی برهیچقیران یای .
شادیروانلرک ایچی آق صاریقارله دولو .
صولرده منلارک ییقانیر توپلو قولو .
قان رنگنده برضیا داملار یره فنه زدن .
آب حیات ایچیلیر طلسملی چشمه لردن .
نه کوزل آلیشدیرمش شوسوت بیاض قویونی
آله تسبیح کزینن موقتک طورونی !
خومورتورلر دوپولور قهوه یوزلو باشلرده ،
داغنیق : صاقال ، بیق . . کوزسونوک . . صداخورد .
طیغیر طیغیر دولاشیر شادیروانلرده بری
آیاقلرنده کوچوک ، تحت طاقونیه لری .
کولکه لی بولدن دوزر حافظلردن بریسی
صیرجه ابریک آلدن ؛ دیشنده آل کیسه سی .